

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย

ในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๕/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ
วันพุธที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

อ.พ. ๒๔๙/๒๕๕๐

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร) เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๕/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการของวงงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พฤศจิกายน ๒๕๕๐

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนิท ผาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุภาวดีจิตต ไตรเทพพิสัย ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๑
นางสาวศศิพรรณ พวงพันธ์ นิติกร ๕
นายทศวิณฑ์ เกียรติทัตต์ วิทยากร ๗
นางพวงผกา วรศิลป์ เจ้าหน้าที่งานธุรการ ๖
นางสาวอลงกรณ์ ดันเบ็ด เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๕๓๑ ๙๒๘๘
ผลิตโดย
กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติได้ ในทุกวันอังคารของสัปดาห์ที่มีการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นต้นไป ณ ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๕๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ความเป็นมา สาระสำคัญ ตารางเปรียบเทียบ

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ

- บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ๑
- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๓
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๕
- ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข) กับ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร) (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๙
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๑๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

- บิดามารดากับบุตร ๑๙

ภาคผนวก : ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายในคดีที่ฟ้อง

ขอให้รับเด็กเป็นบุตร) (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ..... (๑)

: บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (๗)

: ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ..... -๑-

LIART

ส่วนที่ ๑

- บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ความเป็นมา สรุปสาระสำคัญ
- ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข) กับ
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วย
กฎหมายของชายในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบ
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สำหรับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ฉบับนี้ มีเนื้อหาจำนวน ๗ มาตราสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมกรณีที่มีสามีหรือภริยาฝ่ายใดไม่สามารถที่จะอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้ สามีหรือภริยาฝ่ายนั้นอาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากได้ (ร่างมาตรา ๓)

๒. แก้ไขเพิ่มเติมกรณีเด็กเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น โดยกำหนดเพิ่มเติมข้อยกเว้นไว้ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น มิให้ถือว่าเด็กที่เกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชายเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น (ร่างมาตรา ๔)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมกรณีคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย (ร่างมาตรา ๕)

๔. แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๗ โดยกำหนดให้การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดามีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด (ร่างมาตรา ๖)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมกรณีผู้รับบุตรบุญธรรมตาย ให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนั้นนับแต่เวลาที่ผู้รับบุตรบุญธรรมตาย

และในกรณีนี้ได้กำหนดเพิ่มเติมให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นได้ (ร่างมาตรา ๗)

ความเป็นมา

ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ของชายในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร) (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๕/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีเหตุผลในเสนอ ดังนี้

โดยที่บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้สามีภริยาอยู่ต่างหาก การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิง การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย การนับวันที่เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา และการกลับมีอำนาจปกครองบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเมื่อมีการเลิกรับบุตรบุญธรรม นั้นยังไม่สอดคล้องและไม่เอื้ออำนวยต่อสภาพความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน สมควรปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

โดยกระทรวงยุติธรรมเสนอว่า สมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับบทสันนิษฐานความเป็นบุตร และอำนาจปกครองผู้เยาว์เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึงเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาเพื่อดำเนินการ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีสาระสำคัญดังนี้

๑. เพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้แยกกันอยู่ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๑๖/๑)
๒. แก้ไขบทสันนิษฐานความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของมารดา โดยกำหนดเหตุยกเว้นในกรณีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๔๖)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๓. แก้ไขเกี่ยวกับเงื่อนไขของบทสันนิษฐานความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดา และภาระพิสูจน์ในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ให้นำที่ในการพิสูจน์ตามเงื่อนไข (๑) ถึง (๗) เป็นของผู้ที่ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นบิดา (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๕๕๕)

๔. แก้ไขการมีผลของความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดา (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๗)

๕. เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจปกครองผู้เยาว์กรณีที่ได้รับบุตรบุญธรรมของผู้เยาว์ตายลง (ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๘/๓๗)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

Legislative Institutional Repository of Thailand

.....

สาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้กรณีที่มีสามีภริยาฝ่ายใดไม่สามารถที่จะอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุข เป็นกรณีที่คู่สมรสฝ่ายนั้นอาจร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากได้ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๔๖๒)

(๒) กำหนดมิให้ถือว่าเด็กที่เกิดจากหญิงที่ไม่ได้มีการสมรสกับชาย เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๔๖)

(๓) กำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย ในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๕ วรรคหนึ่ง)

(๔) กำหนดให้ความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดามีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๗)

(๕) กำหนดให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมตายลง และกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๘/๓๗)

๑.๒ เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้สามีภริยาอยู่ต่างหาก การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิง การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย การนับวันที่เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา และการกลับมีอำนาจปกครองบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเมื่อมีการเลิกรับบุตรบุญธรรม นั้น ยังไม่สอดคล้องและไม่เอื้ออำนวยต่อสภาพความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน สมควรปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๕.๑ กำหนดให้กรณีที่มีสามีหรือภริยาฝ่ายใดไม่สามารถที่จะอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้ สามีหรือภริยาฝ่ายนั้นอาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากได้ (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๖๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๖๒ ในกรณีที่สามีหรือภริยาไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้ หรือถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมาก สามีหรือภริยาฝ่ายที่ไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้หรือฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือถูกทำลายความผาสุก อาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้”

๕.๒ กำหนดมิให้ถือว่าเด็กที่เกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชายเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น ในกรณีที่มิมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๕๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๕๖ เด็กที่เกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

**๕.๓ กำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย
ในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๕)**

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๕๕ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๕๕ ในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ให้สันนิษฐาน
ไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีการช่มชื่นกระทำชำเรา จูดคร่า หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงมารดา
โดยมิชอบด้วยกฎหมายในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

(๒) เมื่อมีการลักพาหญิงมารดาไปในทางชู้สาวหรือมีการล่อลวงร่วมประเวณี
กับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

(๓) เมื่อมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน

(๔) เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตรโดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็น
ผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น

(๕) เมื่อบิดามารดาได้อยู่กันด้วยกันอย่างเปิดเผยในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจ
ตั้งครรภ์ได้

(๖) เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้
และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กนั้นมิได้เป็นบุตรของชายอื่น

(๗) เมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตร”

๕.๔ กำหนดให้การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายมีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๕๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๕๗ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๕๗ ให้มีผลนับแต่
วันที่เด็กเกิด แต่ทั้งนี้จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตในระหว่างเวลา
ตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงเวลาที่บิดามารดาได้สมรสกันหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาล
พิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตรไม่ได้”

๕.๕ กำหนดให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ นับแต่เวลาที่ผู้รับบุตรบุญธรรมตาย หรือนับแต่เวลาที่จดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม และกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นได้ (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๙๘/๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๙๘/๓๗ เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือมีการเลิกรับบุตรบุญธรรม ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองนับแต่เวลาที่ผู้รับบุตรบุญธรรมตาย หรือนับแต่เวลาที่จดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๘/๓๑ หรือนับแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เลิกการรับบุตรบุญธรรม เว้นแต่ศาลเห็นสมควรสั่งเป็นประการอื่น

ในกรณีที่มีการตั้งผู้ปกครองของผู้เป็นบุตรบุญธรรมไว้ก่อนผู้รับบุตรบุญธรรมตาย หรือก่อนการเลิกรับบุตรบุญธรรม ให้ผู้ปกครองยังคงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไป เว้นแต่บิดามารดาโดยกำเนิดจะร้องขอ และศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอเป็นผู้มีอำนาจปกครอง

การเปลี่ยนผู้ใช้อำนาจปกครองตามวรรคหนึ่งหรือผู้ปกครองตามวรรคสอง ไม่เป็นเหตุเสื่อมสิทธิที่บุคคลภายนอกได้มาโดยสุจริตก่อนผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือก่อนจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม

ให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นตามวรรคหนึ่ง”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

ตารางเปรียบเทียบ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข) กับ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย

ในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร) (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๑๔๖๒ ถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมากของสามีหรือภริยาฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือความเสียหายอาจร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งเสียให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้</p> <p>มาตรา ๑๔๕๖ เด็กที่เกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๑๔๖๒ ในกรณีที่สามีภริยาไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้ หรือถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมากของสามีหรือภริยาฝ่ายที่ไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้หรือฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือถูกทำลายความผาสุกอาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้”</p> <p>มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา ๑๔๕๖ เด็กที่เกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”</p>	<p>เพื่อกำหนดให้กรณีที่สามีภริยาฝ่ายใดไม่สามารถที่จะอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุขได้ เป็นกรณีที่คู่สมรสฝ่ายนั้นอาจร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากได้</p> <p>เพื่อกำหนดมิให้ถือว่าเด็กที่เกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น ในกรณีที่มิบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น</p>

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๑๕๕๕ การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายให้มีได้แต่ในกรณีต่อไปนี้</p> <p>(๑) เมื่อมีการช้มนชินกระทำชำเรา จูดคร่า หรือ หน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงมารดา โดยมีชอบด้วยกฎหมาย ในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้</p> <p>(๒) เมื่อมีการลักพาหญิงมารดาไปในทางชู้สาว หรือมีการล่อลวงร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลา ซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้</p> <p>(๓) เมื่อมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็น บุตรของตน</p> <p>(๔) เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็น บุตร โดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือ รู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น</p> <p>(๕) เมื่อบิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่าง เปิดเผยในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้</p> <p>(๖) เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกับหญิงมารดา ในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้และมีเหตุอันควร เชื่อได้ว่าเด็กนั้นมีได้เป็นบุตรของชายอื่น</p> <p>(๗) เมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่า เป็นบุตร</p>	<p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๕๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๕๕๕ ในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบ ด้วยกฎหมาย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วย กฎหมายของชายเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เมื่อมีการช้มนชินกระทำชำเรา จูดคร่า หรือ หน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงมารดา โดยมีชอบด้วยกฎหมาย ในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้</p> <p>(๒) เมื่อมีการลักพาหญิงมารดาไปในทางชู้สาวหรือ มีการล่อลวงร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้น อาจตั้งครรภ์ได้</p> <p>(๓) เมื่อมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตร ของตน</p> <p>(๔) เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตร โดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการ แจ้งนั้น</p> <p>(๕) เมื่อบิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผย ในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้</p> <p>(๖) เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกับหญิงมารดาใน ระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เด็กนั้นมีได้เป็นบุตรของชายอื่น</p> <p>(๗) เมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตร”</p>	<p>เพื่อกำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็น บุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย ในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็ก เป็นบุตร</p>

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>พฤติการณ์ที่รู้จักกันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรนั้น ให้พิจารณาข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องกับบิดากับบุตรซึ่งปรากฏในระหว่างตัวเด็กกับครอบครัวที่เด็กอ้างว่าตนสังกัดอยู่ เช่น บิดาให้การศึกษา ให้ความอุปการะเลี้ยงดู หรือยอมให้เด็กนั้นใช้ชื่อสกุลของตนหรือโดยเหตุประการอื่น</p> <p>ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าปรากฏว่าชายไม่อาจเป็นบิดาของเด็กนั้นได้ ให้ยกฟ้องเสีย</p> <p>มาตรา ๑๕๔๗ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๗ มีผล</p> <p>(๑) นับแต่วันสมรส ในกรณีที่บิดามารดาสมรสกันภายหลัง</p> <p>(๒) นับแต่วันจดทะเบียน ในกรณีที่บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตร</p> <p>(๓) นับแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นเหตุเสมือนสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรตามคำพิพากษา</p>	<p>มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๔๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๕๔๗ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๗ ให้มีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นเหตุเสมือนสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตในระหว่างเวลาตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงเวลาที่บิดามารดาได้สมรสกันหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตรไม่ได้”</p>	<p>เพื่อกำหนดให้ความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดามีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด</p>

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๑๕๕๘/๓๗ เมื่อมีการเลิกรับบุตรบุญธรรม ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองนับแต่เวลาที่จดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๕๘/๓๑ หรือนับแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เลิกการรับบุตรบุญธรรม แต่ถ้าได้มีการตั้งผู้ปกครองของผู้เป็นบุตรบุญธรรมไว้ก่อนการเลิกรับบุตรบุญธรรม ให้ผู้ปกครองยังคงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไป เว้นแต่บิดามารดาโดยกำเนิดจะร้องขอ และศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอเป็นผู้มีอำนาจปกครอง</p> <p>การเปลี่ยนผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นเหตุให้เสื่อมสิทธิที่บุคคลภายนอกได้มาโดยสุจริตก่อนจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม</p>	<p>มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๕๘/๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๕๕๘/๓๗ เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือมีการเลิกรับบุตรบุญธรรม ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองนับแต่เวลาที่ผู้รับบุตรบุญธรรมตาย หรือนับแต่เวลาที่จดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๕๘/๓๑ หรือนับแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เลิกการรับบุตรบุญธรรม เว้นแต่ศาลเห็นสมควรสั่งเป็นประการอื่น</p> <p>ในกรณีที่มีการตั้งผู้ปกครองของผู้เป็นบุตรบุญธรรมไว้ก่อนผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือก่อนการเลิกรับบุตรบุญธรรม ให้ผู้ปกครองยังคงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไป เว้นแต่บิดามารดาโดยกำเนิดจะร้องขอ และศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอเป็นผู้มีอำนาจปกครอง</p> <p>การเปลี่ยนผู้ใช้อำนาจปกครองตามวรรคหนึ่งหรือผู้ปกครองตามวรรคสอง ไม่เป็นเหตุเสื่อมสิทธิที่บุคคลภายนอกได้มาโดยสุจริตก่อนผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือก่อนจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม</p>	<p>เพื่อกำหนดให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมตายลง</p>

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>ให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นตามวรรคหนึ่ง”</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>	<p>เพื่อกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นได้</p>

เรื่องเสรีที่ ๗๑๖/๒๕๕๐

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๕๒๕๙ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้รับความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะที่ ๑๑) พิจารณา โดยมีผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ

๑.๑ เพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้แยกกันอยู่ (เพิ่มมาตรา ๑๕๑๖/๑)

๑.๒ แก้ไขบทสันนิษฐานความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของมารดา โดยกำหนดเหตุยกเว้นในกรณีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้ให้เป็นอย่างอื่น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๖)

๑.๓ แก้ไขเกี่ยวกับเงื่อนไขของบทสันนิษฐานความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดาและภาระพิสูจนในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้หน้าที่ในการพิสูจนตามเงื่อนไข (๑) ถึง (๗) เป็นของผู้ที่ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นบิดา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๕ วรรคหนึ่ง)

๑.๔ แก้ไขการมีผลของความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๗)

๑.๕ เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจปกครองผู้เยาว์กรณีที่ได้รับบุตรบุญธรรมของผู้เยาว์ตายลง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๙๘/๓๗)

๒. ข้อสังเกตและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เห็นว่า ตามร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๙๘/๓๗ วรรคสาม ที่กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กเป็นผู้มีอำนาจร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นตามวรรคหนึ่ง นั้น สมควรจะกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

๒.๒ สำนักงานอัยการสูงสุด เห็นว่า ควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติมกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ (เช่น การตรวจพันธุกรรม) ไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กและทายาทในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรหรือคดีฟ้องเพื่อพิสูจน์ความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย

๓.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะที่ ๑๑) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ดังนี้

๓.๑ แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓ เดิม (เพิ่มมาตรา ๑๕๑๖/๑) ที่กำหนดให้เพิ่มกรณีที่มีกรณียาไม่สามารที่จะอยู่กินร่วมกันโดยปกติสุข โดยคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้แยกกันอยู่ได้ โดยนำไปกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๑๖ ที่บัญญัติให้การอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมากของสามีหรือภริยา โดยฝ่ายที่ต้องรับอันตรายหรือความเสียหายอาจร้องขอต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากได้ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๑๖) และตัดร่างบทบัญญัติวรรคสองของมาตรา ๑๕๑๖/๑ ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่สามีและภริยาแยกกันอยู่ตามวรรคหนึ่งเป็นเวลาเกินกว่าสามปี ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดร้องขอต่อศาลในคดีเดิมให้มีคำสั่งให้หย่าได้” ออก เนื่องจากมาตรา ๑๕๑๖ (๔/๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติรองรับกรณีดังกล่าวไว้แล้ว

๓.๒ แก้ไขร่างมาตรา ๔ เดิม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๔๖) ในร่างบทบัญญัติวรรคหนึ่ง โดยกำหนดให้เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น และตัดร่างบทบัญญัติในวรรคสองที่กำหนดว่า “ในกรณีที่มิใช่ของสงฆ์ว่าเด็กนั้นเกิดจากหญิงมารดาหรือไม่ ให้เด็ก พนักงานอัยการ หรือผู้มีส่วนได้เสียเสนอคดีต่อศาลเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดได้” ออก เนื่องจากผู้แทนกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ชี้แจงว่า กระทรวงฯ กำลังดำเนินการพิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยการเจริญพันธุ์ และอาจนำข้อสังเกตของสำนักงานอัยการสูงสุดที่เสนอให้เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ไปกำหนดในร่างกฎหมายดังกล่าวได้ (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๔๖)

๓.๓ กำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย ในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๕ วรรคหนึ่ง)

๓.๔ กำหนดให้ความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดามีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๗)

๓.๕ แก้ไขร่างมาตรา ๘ เดิม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๙๔/๓๗) ในร่างบทบัญญัติวรรคสาม ที่กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กเป็นผู้มีอำนาจร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นตามวรรคหนึ่ง โดยต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับตัวเด็กตามกฎหมายดังกล่าวเสนอต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์เห็นว่า สมควรจะกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาแล้วกำหนดใหม่เป็นว่าให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งเป็นประการอื่นในกรณีที่มิให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมตายลง หรือนับแต่

เวลาที่จดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๙๘/๓๑ หรือนับแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เลิกการรับบุตรบุญธรรม (ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๙๘/๓๗) เนื่องจากพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในทางอรรถคดีแทนรัฐบาลในศาลทั้งปวงตามกฎหมายนี้และบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น จึงสมควรให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอต่อศาลตามมาตรานี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๐

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย
ในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บิดามารดากับบุตร[♦]

บุตรที่ถือกำเนิดจากหญิงโดยยอมเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น แต่สำหรับชายนั้นหากบุตรเกิดในระหว่างการสมรสให้สันนิษฐานว่าเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีด้วย แต่ถึงแม้สามีจะต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าเป็นบิดาของเด็กก็ตาม บิดาก็อาจฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรได้ ถ้าหากว่าตนมิได้เป็นบิดาของเด็ก อีกทั้งเด็กก็อาจปฏิเสธความเป็นบุตรของบิดาได้ ถ้าหากว่าตนมิได้เป็นบุตรสืบสายโลหิตของชาย นอกจากนี้เด็กที่เกิดจากหญิงที่มิได้ทำการสมรสกับชายก็อาจฟ้องชายให้จดทะเบียนรับตนเป็นบุตรได้ และเมื่อศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นบุตรแล้ว เด็กก็ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา แม้บิดาและมารดาจะไม่ได้เป็นสามีภริยากันตามกฎหมาย เนื่องจากไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน

๑. การเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย

๑.๑ เด็กที่เกิดระหว่างสมรส

มาตรา ๑๕๓๖ เด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชายหรือภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่ การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี หรือ เคยเป็นสามีแล้วแต่กรณี

เด็กเกิดระหว่างสมรสหรือภายในเวลา ๓๑๐ วัน นับแต่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีภริยาทั้งสองคน เช่น สามีเป็นหมัน ภริยาทำการผสมเทียม โดยสามียินยอมให้ใช้น้ำเชื้อสุจิของคนอื่น แล้วคลอดบุตรออกมา กฎหมายก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของทั้งสามีและภริยา

๑.๒ เด็กเกิดจากการสมรสที่เป็นโมฆะ

กรณีการสมรสซ้อน

มาตรา ๑๕๓๘ ในกรณีชายหญิงสมรสฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ เด็กที่เกิดในระหว่างการสมรสที่ฝ่าฝืนนั้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีซึ่งได้จดทะเบียนสมรสครั้งหลัง

ในกรณีที่หญิงสมรสฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ถ้าคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าเด็กมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีซึ่งได้จดทะเบียนสมรสครั้งหลัง ให้นำข้อสันนิษฐานใน มาตรา ๑๕๓๖ มาใช้บังคับ

ในกรณีที่หญิงทำการสมรสซ้อน การสมรสครั้งที่สองเป็นโมฆะ บุตรที่เกิดมานี้ให้สันนิษฐานว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีคนที่สองไม่ว่าบุตรจะเกิดในเวลาใด ๆ

[♦] ที่มา: <http://elearning.spu.ac.th/allcontent/law307/html/8.htm>

การที่ชายจดทะเบียนสมรสกับภริยาสองคนการสมรสระหว่างชายกับภริยาคนที่สองเป็นโมฆะ แต่บุตรที่เกิดจากภริยาคนที่สอง ก็ต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีตามมาตรา ๑๕๓๘ วรรคแรก

กรณีอื่นนอกจากการสมรสซ้อน

มาตรา ๑๕๓๖ (วรรคสอง) ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่บุตรที่เกิดจากหญิงก่อนที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะ หรือภายในระยะเวลาสามร้อยสิบวันนับแต่วันนั้น เช่น การสมรสที่ชายหรือหญิงเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และเกิดบุตรก่อนที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะ หรือภายในระยะเวลาสามร้อยสิบวันนับแต่วันนั้น กฎหมายได้กำหนดข้อสันนิษฐานไว้ว่าเด็กที่เกิดจากการสมรสที่เป็นโมฆะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี

๑.๓ เด็กเกิดจากการสมรสที่เป็นโมฆียะ

มาตรา ๑๕๖๐ บุตรเกิดระหว่างสมรสซึ่งศาลพิพากษาให้เพิกถอนภายหลังจากนั้นให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

เด็กที่เกิดจากการสมรสที่เป็นโมฆียะ ซึ่งแม่ต่อมาภายหลังศาลจะได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสดังกล่าวก็ตาม ก็ไม่มีผลกระทบกระเทือนถึงการเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย เด็กยังถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายและหญิงอยู่ตามเดิม โดยถือว่าเป็นบุตรที่เกิดระหว่างการสมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการสมรสที่เป็นโมฆียะซึ่งถูกศาลเพิกถอนนั้นจะสิ้นสุดลงในวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด

๑.๔ เด็กเกิดจากหญิงหม้ายซึ่งทำการสมรสใหม่ในเวลาไม่เกิน ๓๑๐ วันนับแต่วันที่ขาดจากการสมรสเดิม

มาตรา ๑๕๓๗ ในกรณีที่หญิงทำการสมรสใหม่นั้นเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๓ และคลอดบุตรภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กที่เกิดแต่หญิงนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่ และห้ามมิให้นำข้อสันนิษฐานในมาตรา ๑๕๓๖ ที่ว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีเดิมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เว้นแต่มีคำพิพากษาของศาลแสดงว่าเด็กมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของชายเป็นสามีคนใหม่นั้น

กรณีที่หญิงหม้ายทำการสมรสใหม่โดยไม่รอให้ระยะเวลาผ่านไปไม่น้อยกว่า ๓๑๐ วันนับแต่วันขาดจากการสมรสเดิม การสมรสดังกล่าวสมบูรณ์ทุกประการแต่หากคลอดบุตรในระหว่างนั้นก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่

๑.๕ เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้สมรสกับชาย

มาตรา ๑๕๔๖ เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้สมรสกับชายให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงคนเดียว แต่เด็กเช่นนี้อาจฟ้องชายผู้ให้กำเนิดรับตนเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายได้

๒. การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร

ชายผู้เป็นสามีซึ่งต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าเป็นบิดาของบุตรนั้นมีสิทธิที่จะฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรของตนได้ถ้าหากตนมิใช่เป็นบิดาที่แท้จริงของบุตร

๒.๑ วิธีการในการฟ้องคดี

มาตรา ๑๕๓๙ ในกรณีที่สันนิษฐานว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีตามมาตรา ๑๕๓๖ มาตรา ๑๕๓๗ หรือมาตรา ๑๕๓๘ ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีจะไม่รับเด็กเป็นบุตรของตนก็ได้ โดยฟ้องเด็กกับมารดาาร่วมกันเป็นจำเลยและพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้อยู่ร่วมกับเด็กในระยะเวลาตั้งครครร์ คือระหว่างหนึ่งร้อยแปดสิบวันถึงสามร้อยสิบวันก่อนเด็กเกิดหรือตนไม่สามารถเป็นบิดาของเด็กได้เพราะเหตุอย่างอื่น

แต่ถ้าในขณะที่ยื่นฟ้องมารดาเด็กไม่มีชีวิตอยู่ จะฟ้องแต่เด็กผู้เดียวเป็นจำเลยก็ได้ ถ้าเด็กไม่มีชีวิตอยู่ไม่ว่ามารดาของเด็กจะมีชีวิตอยู่หรือไม่ จะยื่นคำร้องขอศาลแสดงว่าเด็กนั้นไม่เป็นบุตรก็ได้ ในกรณีที่มารดาของเด็กหรือทายาทของเด็กยังมีชีวิตอยู่ให้ศาลส่งสำเนาคำร้องนี้ไปให้ด้วยและถ้าศาลเห็นสมควร จะส่งสำเนาคำร้องไปให้อัยการพิจารณาเพื่อดำเนินคดีแทนเด็กด้วยก็ได้

เด็กที่เกิดระหว่างสมรสหรือภายใน ๓๑๐ วันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง เด็กที่เกิดจากการสมรสของหญิงหม้ายที่สมรสใหม่ก่อนครบกำหนด ๓๑๐ วันนับแต่วันที่ขาดจากการสมรสเดิมหรือเด็กที่เกิดจากการสมรสที่เป็นโมฆะ กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีหรือเคยเป็นสามี หากสามีซึ่งต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าเป็นบิดาของเด็กดังกล่าวต้องการปฏิเสธที่จะไม่รับเด็กเป็นบุตรสามีก็มีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ยอมรับเด็กเป็นบุตรของตนได้โดยการฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรซึ่งวิธีการในการฟ้องคดีนั้นเป็นไปตามมาตรา ๑๕๓๙

(๑) ถ้าเด็กและมารดาเด็กยังมีชีวิตอยู่ ต้องฟ้องเด็กและมารดาเด็กเป็นจำเลยร่วมกัน

(๒) ถ้ามารดาเด็กไม่มีชีวิตอยู่แล้ว จะฟ้องเด็กแต่ผู้เดียวเป็นจำเลยก็ได้

(๓) ถ้าเด็กไม่มีชีวิตอยู่แล้ว ไม่ว่ามารดาของเด็กจะมีชีวิตอยู่หรือไม่ ให้ใช้วิธียื่นคำร้องขอศาลแสดงว่าเด็กนั้นไม่เป็นบุตรของตน

๒.๒ ข้อยกเว้นที่ห้ามชายมิให้ฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร

มาตรา ๑๕๔๑ ชายผู้เป็นสามีจะฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรตามมาตรา ๑๕๓๙ ไม่ได้ ถ้าปรากฏว่าตนเป็นผู้แจ้งการเกิดของเด็กในทะเบียนคนเกิดเองว่าเป็นบุตรของตนหรือจัดหรือยอมให้มีการแจ้งดังกล่าว

การที่ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีของมารดาเด็กจะถูกห้ามไม่ให้ฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรนั้นจะต้องปรากฏว่าชายเป็นผู้แจ้งการเกิดของเด็กในทะเบียนคนเกิดด้วยตนเองว่าเด็กเป็นบุตรของตนหรือจัดหรือยอมให้มีการแจ้งดังกล่าว

๒.๓ กำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดี

การที่ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีจะฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรนั้นกฎหมายมาตรา ๑๕๔๒ ได้กำหนดระยะเวลาไว้ว่าจะต้องฟ้องคดีเสียภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่วันรู้ถึงการเกิดของเด็ก แต่ห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันเกิดของเด็ก เช่น เด็กเกิดมาแล้ว ๙ ปี ๑๑ เดือน ชายจึงรู้ถึงการเกิดของเด็ก ชายก็ต้องฟ้องคดีเสียภายใน ๑ เดือน ซึ่งจะครบกำหนด ๑๐ ปี โดยจะอ้างระยะเวลา ๑ ปี นับแต่วันรู้ถึงการเกิดของเด็กไม่ได้

๓. การฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๕๔๕ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงต่อเด็กว่าตนมิได้เป็นบุตรสืบสายโลหิตของชายผู้เป็นสามีของมารดาตน เด็กจะร้องขอต่ออัยการให้ฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายนั้นก็ได้

การฟ้องคดีตามวรรคหนึ่ง ถ้าเด็กได้รู้ข้อเท็จจริงก่อนบรรลุนิติภาวะว่าตนมิได้เป็นบุตรของชายผู้เป็นสามีของมารดา ห้ามอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กบรรลุนิติภาวะ แต่ถ้าเด็กได้รู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวหลังจากบรรลุนิติภาวะแล้ว ห้ามอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กรู้เหตุนั้น

ไม่ว่ากรณีใด ๆ ห้ามมิให้ฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันที่เด็กบรรลุนิติภาวะ

การฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๕ นี้ ต้องถือว่าเป็นคดีที่บุตรฟ้องบุพการี อันเป็นคดีอุทลุมดังนั้นเด็กจะต้องร้องขออัยการเป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดีแทน เด็กจะฟ้องคดีเองไม่ได้ และการร้องขอต่ออัยการดังกล่าวหากมีการร้องขอในขณะที่เป็นผู้เยาว์ เด็กจะต้องได้รับความยินยอมจากมารดาซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง หากมารดาไม่ให้ความยินยอมเมื่อเด็กบรรลุนิติภาวะแล้วก็ยังมีสิทธิร้องขอให้อัยการฟ้องคดีภายใน ๑ ปีนับวันที่เด็กบรรลุนิติภาวะ แต่หากเด็กได้รู้ข้อเท็จจริงว่าตนมิได้เป็นบุตรสืบสายโลหิตของชายผู้เป็นสามีของมารดาตนเมื่อเด็กนั้นได้บรรลุนิติภาวะแล้วก็ต้องร้องขอให้อัยการฟ้องคดีเสียภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ตนรู้เหตุ มิฉะนั้นคดีต้องห้ามมิให้ฟ้องตามมาตรา ๑๕๔๕ วรรคสอง และไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม ห้ามมิให้ฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรเมื่อพ้น ๑๐ ปี นับแต่วันที่เด็กบรรลุนิติภาวะ

๔. การทำให้บุตรที่เกิดนอกสมรสกลายเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา

มาตรา ๑๕๔๗ เด็กเกิดจากบิดามารดาที่มีได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อ

๑. บิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง
๒. บิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร
๓. ศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

เด็กที่เกิดจากหญิงที่มีได้จดทะเบียนสมรสกับชายถือว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงเพียงคนเดียว แต่เด็กนี้มีทางที่จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายได้ตามบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๔๗ ซึ่งมีอยู่ ๓ วิธีคือ

๑. บิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง
๒. บิดาได้จดทะเบียนว่าเด็กเป็นบุตร
๓. ศาลพิพากษาว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

๔.๑ บิดามารดาสมรสกันในภายหลัง

มาตรา ๑๕๕๗ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๗ มีผล นับแต่วันสมรส ในกรณีที่บิดามารดาสมรสกันในภายหลัง

การที่หญิงอยู่กินกับชายแต่มิได้จดทะเบียนสมรสกัน บุตรคนนี้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงเพียงผู้เดียวเท่านั้น แต่หากต่อมาภายหลังหญิงได้จดทะเบียนสมรสกับชายผู้ให้กำเนิดบุตรดังกล่าว บุตรถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของทั้งหญิงและชายด้วย

๔.๒ บิดาจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร

หลักเกณฑ์ในการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก

มาตรา ๑๕๔๘ บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก

ในกรณีที่เด็กและมารดาไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อหน้านายทะเบียนให้นายทะเบียนแจ้งการขอจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็กและมารดาเด็ก ถ้าเด็กหรือมารดาไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กหรือมารดาเด็ก ให้สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอม ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทย ให้ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล

เมื่อศาลพิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้

บิดาสามารถจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรของตนโดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนสมรสกับมารดาของเด็กก็ได้ และเมื่อมีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายแล้วก็เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรขึ้นทั้ง ๆ ที่บิดาและมารดามีได้เป็นสามีภริยากันตามกฎหมายแต่อย่างใด การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายในมาตรา ๑๕๔๘ มีหลักเกณฑ์ว่า บิดาจะต้องได้รับความยินยอมจากทั้งเด็กและมารดาเด็กโดยบุคคลทั้งสองจะต้องไปให้ความยินยอมด้วยตนเองต่อหน้านายทะเบียน ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กคนใดคนหนึ่งคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดาหรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล

การถอนการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร

มาตรา ๑๕๕๔ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้ศาลถอนการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรเพราะเหตุว่าผู้ขอให้จดทะเบียนนั้นมิใช่บิดาก็ได้ แต่ต้องฟ้องภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้การจดทะเบียนนั้น อื่น ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันจดทะเบียน

เมื่อได้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรไปแล้ว หากแต่มาภายหลังปรากฏว่าผู้จดทะเบียนนั้นมิใช่บิดาที่แท้จริงของบุตร ก็สามารถจะมีการเพิกถอนการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๕๔

๔.๓ เหตุในการฟ้องคดี

มาตรา ๑๕๕๕ การฟ้องคดีขอรับเด็กเป็นบุตรขอด้วยกฎหมายให้มีได้แต่ในกรณีต่อไปนี้

- (๑) เมื่อมีการข่มขืนกระทำชำเรา ฉุดคร่า หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงมารดา โดยมีชอบด้วยกฎหมายในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้
- (๒) เมื่อมีการลักพาหญิงมารดา ไปในทางชู้สาว หรือมีการล่อลวงร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้
- (๓) เมื่อมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน
- (๔) เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตรโดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น
- (๕) เมื่อบิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผยในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้

(๖) เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กนั้นมีได้เป็นบุตรของชายอื่น

(๗) เมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตร

พฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรนั้น ให้พิจารณาข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องกันบิดากับบุตร ซึ่งปรากฏในระหว่างตัวเด็กกับครอบครัวที่เด็กอ้างว่าตนสังกัดอยู่ เช่น บิดาให้การศึกษา ให้ความอุปการะเลี้ยงดู หรือยอมให้เด็กนั้นใช้ชื่อสกุลของตนหรือโดยเหตุประการอื่น

ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าปรากฏว่าชายไม่อาจเป็นบิดาของเด็กนั้นได้ให้ยกฟ้องเสีย

๑. เมื่อมีการข่มขืนกระทำชำเรา ฉุดคร่า หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงมารดา โดยมีชอบด้วยกฎหมายในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

ถ้าในระหว่าง ระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ คือ ระยะเวลา ๑๘๐ วัน ถึง ๓๑๐ วัน ก่อนเด็กเกิดนี้ ได้มีการข่มขืนกระทำชำเรา ฉุดคร่า หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังหญิง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจนหญิงนั้นตั้งครรภ์ และต่อมาได้คลอดบุตร บุตรก็มีสิทธิฟ้องคดีขอให้ชายรับตนเป็นบุตรขอด้วยกฎหมายได้

๒. เมื่อมีการลักพาหญิงมารดา ไปในทางชู้สาว หรือมีการล่อลวงร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

การลักพาหญิงในทางชู้สาว คือ การที่ชายลักลอบพาหญิงหนีไปอยู่กินฉันสามีภริยากันโดยหญิงยินยอม การล่อลวงร่วมประเวณีนั้นเป็นเรื่องหญิงสมัครใจร่วมประเวณีกับชาย โดยถูกล่อลวงแต่ไม่มีการลักพา การลักพาหญิงหรือล่อลวงร่วมประเวณีต้องเกิดขึ้นในระยะเวลา ๑๘๐ วัน ถึง ๓๑๐ วัน ก่อนเด็กเกิด ซึ่งเป็นระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้ด้วย

๓. เมื่อมีเอกสารบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน

การที่ชายมีเอกสารรับรองว่าเด็กเป็นบุตรของตนแล้ว ชายจะมาปฏิเสธในภายหลังว่าเด็กคนนี้มีใช่บุตรของตนอีกไม่ได้

๔. เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตรโดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น

เมื่อมีการแจ้งคนเกิดจะต้องแจ้งต่อนายทะเบียนว่าใครเป็นบิดามารดาของเด็ก หากชายเป็นผู้แจ้งการเกิดของเด็กด้วยตนเองว่าเด็กเป็นบุตรของตน หรือชายรู้เห็นยินยอมมอบหมายให้บุคคลอื่นไปแจ้งแทนตนจนปรากฏชื่อในสูติบัตรว่าชายเป็นบิดาของเด็กก็เป็นเหตุให้ฟ้องคดีให้รับเด็กเป็นบุตรได้

๕. เมื่อบิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผยในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้

ชายและหญิงอยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผย และเป็นที่รู้แก่คนทั่วไปไม่ใช่เพียงลักลอบได้เสีย แล้วหญิงตั้งครรภ์และคลอดบุตรออกมา จึงมาฟ้องให้รับเด็กเป็นบุตรได้ แต่การอยู่ร่วมกันโดยเปิดเผยนี้จะต้องเกิดขึ้นระหว่าง ๑๘๐ วัน ถึง ๓๑๐ วันก่อนเด็กเกิดซึ่งเป็นระยะเวลาที่หญิงอาจตั้งครรภ์ได้

๖. เมื่อได้รับการร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กนั้นมีได้เป็นบุตรของชายอื่น

ในการฟ้องคดีให้รับเด็กเป็นบุตร ตามข้อนี้จะต้องเข้าเงื่อนไข ๒ ประการ

(๑) มีการร่วมประเวณีระหว่างชายผู้เป็นจำเลยกับหญิงมารดาในระยะเวลา ๑๘๐ วัน ถึง ๓๑๐ วัน ก่อนเด็กเกิด และ

(๒) มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กนั้นมีได้เป็นบุตรของชายอื่น

๗. มีพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตร

ในการพิเคราะห์ถึงพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรนั้นกฎหมายกำหนดให้พิจารณาข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องของฉันทบิดากับบุตร เช่น บิดาให้การศึกษา ให้ความอุปการะเลี้ยงดูหรือยอมให้เด็กนั้นใช้ชื่อสกุลของตนหรือโดยเหตุประการอื่น

๔.๔ วิธีการในการฟ้อง

มาตรา ๑๕๕๖ การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่เด็กเป็นผู้เยาว์ ถ้าเด็กมีอายุยังไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ ผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กเป็นผู้ฟ้องแทน ในกรณีที่เด็กไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือมีแต่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ญาติสนิทของเด็กหรืออัยการอาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีเพื่อทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนเด็กก็ได้

เมื่อเด็กมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์ เด็กต้องฟ้องเอง ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม

ในกรณีที่เด็กบรรลุนิติภาวะแล้ว จะต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปี นับแต่วันบรรลุนิติภาวะ

ในกรณีที่เด็กตายในระหว่างที่เด็กนั้นยังมีสิทธิฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรอยู่ ผู้สืบสันดานของเด็กจะฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรก็ได้ ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรมาก่อนวันที่เด็กนั้นตาย ผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้เด็กเป็นบุตรภายหลังที่เด็กนั้นตาย ผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้เหตุดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ต้องไม่พ้นสิบปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย

การฟ้องคดีขอรับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่ผู้สืบสันดานของเด็กเป็นผู้เยาว์ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาบังคับใช้โดยอนุโลม

ดังนั้น ในการฟ้องคดีตามมาตรา ๑๕๕๖ นี้

๑. ถ้าเด็กยังเป็นผู้เยาว์และมีอายุยังไม่ครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ ผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กเป็นผู้ฟ้องคดีแทนเด็ก

๒. ถ้าเด็กมีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์แล้ว แต่ยังเป็นผู้เยาว์เด็กต้องฟ้องคดีเอง และในการฟ้องคดีนี้ไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม

๓. ถ้าเด็กบรรลุนิติภาวะแล้ว เด็กก็ต้องฟ้องคดีเอง โดยจะต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ

๔.๕ ผลของการที่ศาลมีคำพิพากษาว่าเด็กเป็นบุตรของชายแล้ว

เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเด็กเป็นบุตรของชายแล้ว เด็กก็มีฐานะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายนับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แต่ทั้งนี้เด็กก็ต้องไปจดทะเบียนเป็นบุตรตามคำพิพากษามีเช่นนั้นจะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้

ภาคผนวก

- : ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย
ในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- : ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายในคดี
ที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขรับ..... 273
วันที่..... 7 มิ.ย. 2550
เวลา..... 11.30 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๕๐

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. .... (ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายในคดีที่
ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร)

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๑๒๖๖ / ๒๕๕๐ วันที่ ๗ / พ.ย. / ๕๐
เวลา ๑๑.๕๐ น. ส่ง พ.ร.บ.
สำนักการประชุม

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ให้สันนิษฐาน
ไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร) ต่อ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล
และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(สุรยุทธ์ จุลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๖ - ๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (๐/๐.1035/D/๘)

www.cabinet.thaigov.go.th

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๒73 / ๒550
วันที่ 4 / พย. / 50
เวลา 11.45 น.
สำนักการประชุม

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...)
พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้กรณีที่มีสามีภริยาฝ่ายใดไม่สามารถที่จะอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุข เป็นกรณีที่คู่สมรสฝ่ายนั้นอาจร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากได้ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๕๖๒)

(๒) กำหนดมิให้ถือว่าเด็กที่เกิดจากหญิงที่ไม่ได้มีการสมรสกับชาย เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๖)

(๓) กำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย ในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๕ วรรคหนึ่ง)

(๔) กำหนดให้ความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดามีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๗)

(๕) กำหนดให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมตายลง และกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๙๘/๓๗)

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้สามีภริยาอยู่ต่างหาก การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิง การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย การนับวันที่เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา และการกลับมีอำนาจปกครองบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเมื่อมีการเลิกรับบุตรบุญธรรม นั้น ยังไม่สอดคล้องและไม่เอื้ออำนวยต่อสภาพความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน สมควรปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๕)

การเปลี่ยนผู้ใช้อำนาจปกครองตามวรรคหนึ่งหรือผู้ปกครองตามวรรคสอง
ไม่เป็นเหตุเสื่อมสิทธิที่บุคคลภายนอกได้มาโดยสุจริตก่อนผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือ
ก่อนจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม

ให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่น
ตามวรรคหนึ่ง”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

Legislative Institutional Repository of Thailand

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ครอบครัว ที่บังคับใช้ในปัจจุบัน ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งบทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามความมาตรา ๔ ในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค ประกอบกับเงื่อนไขของบทสันนิษฐานฐานความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดามารดาที่มีได้จดทะเบียนสมรสกัน ไม่ควรเป็นภาระการพิสูจน์ของมารดาและเด็กซึ่งไม่ได้รับการเลี้ยงดูมาตั้งแต่แรก และการมีผลของความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง อีกทั้งได้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจปกครองผู้เยาว์กรณีที่ได้รับบุตรบุญธรรมของผู้เยาว์ตายลง กรณีเป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

กำหนดให้กรณีที่มีภรรยาฝ่ายใดไม่สามารถที่จะอยู่กินร่วมกันฉันสามีภรรยาโดยปกติสุขได้เป็นกรณีที่คู่สมรสฝ่ายนั้นอาจร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากได้ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๖๒) และมีให้ถือว่าเด็กที่เกิดจากหญิงที่ได้มีการสมรสกับชายเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๔๖) กับให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย ในคดีที่ฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตร (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๕ วรรคหนึ่ง) โดยกำหนดให้ความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดามีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๗) รวมทั้งกำหนดให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเมื่อผู้รับบุตรบุญธรรมตายลง และกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเป็นประการอื่นได้ (ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๕๘/๓๗)

LIART

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์*

(เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)

มาตรา ๑๕๖๒ ถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมากของสามีหรือภริยา ฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือความเสียหายอาจร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งเสียให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้

มาตรา ๑๕๕๖ เด็กเกิดจากหญิงที่ได้มีการสมรสกับชายให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น

มาตรา ๑๕๕๕ การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายให้มีได้แต่ในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีการข่มขืนกระทำชำเรา จุดคร่ำหรือหน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงมารดาโดยมิชอบด้วยกฎหมายในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

(๒) เมื่อมีการลักพาหญิงมารดาไปในทางชั่วสาว หรือมีการล่อลวงร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

(๓) เมื่อมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน

(๔) ** เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตรโดยมีหลักฐานว่าบิดาเป็นผู้แจ้งการเกิดหรือรู้เห็นยินยอมในการแจ้งนั้น

(๕) เมื่อบิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผยในระยะเวลาซึ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้

(๖) *** เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กนั้นมีได้เป็นบุตรของชายอื่น

(๗) เมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรนั้น ให้พิจารณาข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องฉันบิดากับบุตรซึ่งปรากฏในระหว่างตัวเด็กกับครอบครัวที่เด็กอ้างว่าตนสังกัดอยู่ เช่น บิดาให้การศึกษా ให้ความอุปการะเลี้ยงดูหรือยอมให้เด็กนั้นใช้ชื่อสกุลของตนหรือโดยเหตุประการอื่น

ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าปรากฏว่าชายไม่อาจเป็นบิดาของเด็กนั้นได้ ให้ยกฟ้องเสีย

* ราชกิจจานุเบกษา คอนพิเศษ เล่ม ๔๒ หน้า ๑ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๔

** มาตรา ๑๕๕๕ (๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

*** มาตรา ๑๕๕๕ (๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓

มาตรา ๑๕๕๗ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๕๗* มีผล

(๑) นับแต่วันสมรส ในกรณีที่บิดามารดาสมรสกันภายหลัง

(๒) นับแต่วันจดทะเบียน ในกรณีที่บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตร

(๓) นับแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นเหตุเสมือนสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรตามคำพิพากษา

มาตรา ๑๕๕๘/๓๗** เมื่อมีการเลิกรับบุตรบุญธรรม ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมาเป็นบิดามารดาปกครองนับแต่เวลาที่จดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๕๘/๓๑ หรือนับแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เลิกการรับบุตรบุญธรรม แต่ถ้าได้มีการตั้งผู้ปกครองของผู้เป็นบุตรบุญธรรมไว้ก่อน การเลิกรับบุตรบุญธรรม ให้ผู้ปกครองยังคงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไป เว้นแต่บิดามารดาโดยกำเนิดจะร้องขอ และศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอเป็นผู้มีอำนาจปกครอง

การเปลี่ยนผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้เสมือนสิทธิที่บุคคลภายนอกได้มาโดยสุจริตก่อนจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม

*มาตรา ๑๕๕๗ เด็กเกิดจากบิดามารดาที่ได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

**มาตรา ๑๕๕๘/๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓